

Huwelijksdwang en Achterlating

Wat zegt de wet?

Landelijk Knooppunt
**HUWELIJKSDWANG
EN ACHTERLATING**

Voorwoord

Zelf je partner kiezen is een mensenrecht. Trouwen doe je uit eigen vrije wil en met wie je wilt.

Deze vrijheid geldt niet voor iedereen. Vormen van huwelijksdwang, achterlating, eengerelateerd geweld, inperking van bewegingsvrijheid en ontwikkelingsmogelijkheden, beperken het recht op zelfbeschikking, om zelf keuzes te kunnen maken. Deze ernstige vormen van geweld en (extreme) sociale controle zijn in strijd met internationale rechten van de mens en de Nederlandse rechtstaat.

Een belangrijke rol bij het tegengaan hiervan is weggelegd voor de professionals in het veld, zoals hulpverleners, maatschappelijke organisaties voor mensen met een vluchtelingen- of migratie-achtergrond, ervaringsdeskundigen en de overheid, om er een aantal te noemen. Zij bereiken mensen met waardevolle kennis en hebben de mogelijkheid om het verschil te maken. Kennis en bewustwording vormen een belangrijke sleutel bij het bewaken van het recht op zelfbeschikking. Ook is er is soms verwarring over rechten en plichten. Zo weet niet iedereen dat huwelijksdwang in Nederland strafbaar is of dat gezaghebbende ouders de woonplaats van hun kind bepalen, ook als die het daar niet mee eens is.

Dit boekje biedt professionals handvatten om mensen goed te kunnen informeren. Met behulp van concrete voorbeelden geeft deze brochure een overzicht van de wettelijke maatregelen die van toepassing zijn binnen het Nederlands recht en internationale verdragen.

Brochure op hoofdlijnen

Deze brochure heeft tot doel om niet-juristen op hoofdlijnen inzicht te geven in het juridisch kader bij de aanpak van huwelijksdwang en achterlating. Omdat de wet- en regelgeving ingewikkeld is, wijken we voor de helderheid soms af van de gangbare juridische terminologie.

Elke casus heeft specifieke kenmerken. Raadpleeg daarom in concrete gevallen een jurist van het LKHA om te overleggen welke stappen mogelijk, kansrijk en verantwoord zijn.

© Uitgave van het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating, 2024.

Inhoud

Voorwoord	1
Inleiding	5
1. Mensenrechten en kinderrechten	8
Huwelijksdwang als mensenhandel	9
Vrije partnerkeuze	10
Kinderrechten	10
2. Aanpak via de wet	12
Strafrecht	12
Civiel Recht	13
3. Rol politie en Openbaar Ministerie	14
Aangifte	14
Melding	15
Ambtshalve vervolging	15
4. Een goed huwelijk (volgens de Nederlandse wet)	16
Huwelijk blokkeren	17
5. Eerst <i>wettig</i> dan <i>religieus</i> trouwen	18
Huwelijkse gevangenschap	19
6. Signalen verplicht melden	20
Meldcode eengerelateerd geweld	20
Signalen bij de gemeente	21
7. Ouderlijk gezag en voogdij	22
Wie heeft het gezag?	23
8. Reisdocument bij uitreizen	24
Reisdocument bij terugkeer	25
Rechter verleent toestemming	26
Identiteitskaart	27
Over het LHKA	28

*‘Mijn ouders
dwingen me te
trouwen met een
neef. Hoe kom ik
hier onderuit?’*

Wil je me helpen?’

*‘Ik ben bang dat ik
na de zomervakantie
niet meer terug naar
Nederland mag.
Mijn vader wil dat ik
bij een oom ga wonen.*

Mag dat zomaar?’

Inleiding

Veel professionals komen met dit soort situaties in aanraking, bijvoorbeeld als ervaringsdeskundige, sleutelpersoon, medewerker van organisaties voor mensen met een migratie of een vluchtelingen-achtergrond, van Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming, Veiligheidshuis of als docent of hulpverlener. Wat kun je (mogelijke) slachtoffers adviseren? Welke rechten hebben ze volgens de Nederlandse wet?

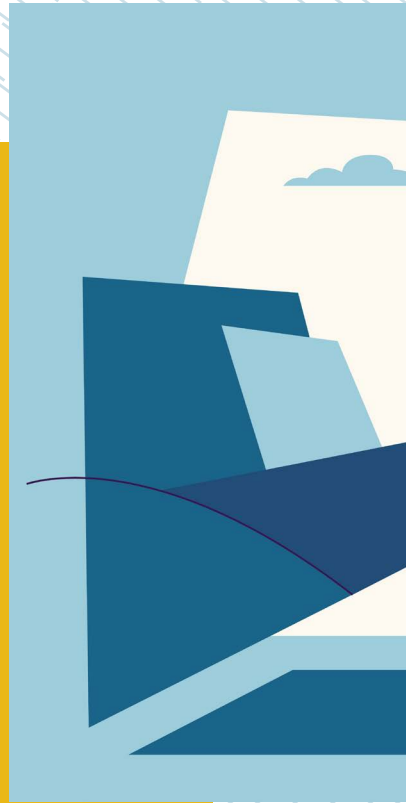
Deze brochure beschrijft in het kort het juridisch kader voor huwelijksdwang en achterlating. Huwelijksdwang en gedwongen achterlating gaan samen met sociale druk, dreiging en soms met fysiek geweld en vrijheidsberoving. Dwang is in Nederland strafbaar. Ook zijn er strikte regels rond het wettig huwelijk, ouderlijk gezag en voogdij. Daarmee biedt de wet aanknopingspunten om slachtoffers te helpen.

Krijg je als professional met een concrete hulpvraag te maken? Neem dan altijd contact op met het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating.

Huwelijksdwang

Huwelijksdwang is een vorm van huiselijk geweld. Exacte aantallen zijn moeilijk te geven, maar naar schatting komt het in Nederland honderden tot duizend keer per jaar voor.

Zelf je partner kunnen kiezen is een mensenrecht. Trouwen doe je uit eigen vrije wil. Als een of beide partners onder (grote) druk wordt gezet om te trouwen, is er sprake van huwelijksdwang. Het treft vooral meisjes en vrouwen, maar het overkomt ook jongens en mannen of personen met een genderqueer identiteit. De druk komt van ouders, familie of anderen binnen de gemeenschap. Huwelijksdwang is een vorm van huiselijk geweld.

Achterlating

Bij achterlating wordt een kind, jongere of volwassen persoon tegen de wil (terug)gestuurd naar of achtergelaten in het buitenland. Meestal gaat het om kinderen, jongvolwassenen of getrouwde vrouwen (al dan niet met kinderen). Ook mannen of personen met een genderqueer identiteit kunnen slachtoffer zijn. De dwang komt van de echtgenoot, ouders en/of familie. Om terugkeer naar Nederland te voorkomen, worden vaak paspoort, verblijfsvergunning en/of bankpas afgenomen.

1

Mensenrechten en kinderrechten

Nederland heeft een reeks internationale verdragen ondertekend en hierin afgesproken om huwelijksdwang en achterlating tegen te gaan. Bepalingen uit die verdragen worden omgezet in nationale wetten. Ook neemt de overheid maatregelen om te voorkomen dat universele rechten van de mens worden geschonden en treedt op als dat het geval is. In sommige gevallen kunnen burgers bij de rechter een beroep doen op deze verdragen.

In deze brochure worden verschillende verdragen genoemd. Zo ging de Tweede Kamer in juni 2015 akkoord met het *Verdrag van Istanbul* over het voorkomen, bestrijden en strafbaar stellen van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Huwelijksdwang valt hieronder. Het gaat tenslotte samen met sociale en psychische druk en/of fysiek geweld.

Het verdrag bepaalt dat landen slachtoffers beschermen, daders straffen en zorgen voor hulpverlening. Dat geldt voor iedereen die in Nederland is, ongeacht de verblijfsstatus.

Huwelijksdwang als mensenhandel

In mei 2024 heeft de Raad van Europa een richtlijn aangenomen waardoor nu ook gedwongen huwelijken onder de EU-wetgeving ter bestrijding van mensenhandel valt. Op deze vorm van uitbuiting komt een maximumstraf van minstens 5 jaar gevangenis te staan,

of minstens 10 jaar gevangenis bij verzwarende omstandigheden. De nieuwe wet versterkt ook de preventiemaatregelen en de ondersteuning van en bijstand aan slachtoffers.

Vrije partnerkeuze

De *Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens* stelt dat iedere man of vrouw het recht heeft zelf te besluiten om wel of niet te trouwen. En om in alle vrijheid een partner te kiezen.

Iedereen heeft het recht om in alle vrijheid een partner te kiezen

In de inleiding van het *Verdrag over huwelijkstoestemming* staat onder meer: 'Zonder enige beperking op grond van ras, nationaliteit of godsdienst hebben mannen en vrouwen van huwbare leeftijd het recht om te huwen en een gezin te stichten. Zij hebben gelijke rechten wat het huwelijk betreft, tijdens het huwelijk en bij de ontbinding ervan. Een huwelijk

kan slechts worden gesloten met de vrije en volledige toestemming van de aanstaande echtgenoten.'

Het *VN-Vrouwenverdrag* bepaalt onder meer dat 'man en vrouw hetzelfde recht hebben om in vrijheid een echtgenoot te kiezen en alleen met vrije en volledige toestemming een huwelijk aan te gaan.'

Kinderrechten

Het *Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind* stelt dat ieder kind het recht heeft op bescherming tegen alle vormen van geestelijke en lichamelijke mishandeling en verwaarlozing. Gedwongen achterlating is een schending van kinderrechten.

Nederland heeft het *Haags Kinderbeschermingsverdrag* ondertekend. Een overheid moet maatregelen nemen om kinderen te beschermen als ze worden gehinderd in hun ontwikkeling of als ouders ernstig tekortschieten in de opvoeding. Dat is vaak het geval bij gedwongen achterlating in het buitenland en zeker bij een dwanghuwelijk van een minderjarige.

Verschil kinderontvoering en achterlating

Wie het gezag heeft over een kind mag (tot 18 jaar) de woonplaats van dat kind bepalen. Hebben beide ouders gezag, dan moeten zij ook beiden instemmen met vertrek naar een definitief verblijf in het buitenland.

Bij een kinderontvoering brengt een ouder (met gezag) een of meer kinderen jonger dan 16 jaar over naar het buitenland en/of houdt hen daar. De andere ouder (met gezag) stemt hier niet mee in en zal proberen hen terug te halen naar Nederland. Dit wordt in juridische termen 'ongeoorloofd overbrengen of vasthouden' genoemd.

Gedwongen achterlating is een schending van kinderrechten

Bij achterlating stemmen de ouder(s), die het gezag hebben, in met het gedwongen verblijf van het kind in het buitenland. Als zij het gezag hebben, is dit juridisch gezien geoorloofd. Gezien vanuit kinderrechten en uit pedagogisch oogpunt kan dit een ongewenste situatie zijn.

Een bijzondere situatie doet zich voor als iemand haar/zijn echtgenoot of partner én kinderen gedwongen achterlaat in het buitenland. In concrete gevallen is het onderscheid tussen kinderontvoering en achterlating lang niet altijd duidelijk. Er kan zowel sprake zijn van achterlating en kinderontvoering. Het hangt af van het gezagsrecht van beide ouders en of er wel of geen (schriftelijke) toestemming voor vertrek naar het buitenland gegeven is.

Soms verandert de situatie waarbij ouders hebben ingestemd 'geoorloofd' overbrengen naar een situatie waarmee niet is ingestemd 'ongeoorloofd' overbrengen. Een ouder geeft bijvoorbeeld toestemming aan de andere ouder om de kinderen alleen tijdens de zomervakantie mee te nemen naar het buitenland. Als die ouder de kinderen na de vakantie daar achterlaat, is sprake van kinderontvoering. Omdat het onderscheid tussen achterlating en kinderontvoering lastig te maken is vraag altijd om deskundig advies.

2

Aanpak via de wet

Huwelijksdwang en achterlating gaan vaak samen met algemeen strafbare feiten, zoals wederrechtelijke vrijheidsberoving, seks met minderjarigen, mishandeling, maar ook diefstal of verduistering (paspoort).

Strafrecht

Artikel 284 van het Wetboek van Strafrecht stelt 'dwang' strafbaar. Wie met bedreiging, intimidatie of met andere middelen iemand dwingt iets te doen of te laten gaan, begaat een misdrijf. Dit artikel is van toepassing bij het dwingen tot een huwelijk of een verblijf in het buitenland.

De verdachte van een dwangmisdrijf kan in voorlopige hechtenis worden genomen. De maximumstraf bedraagt twee jaar. Verder is het mogelijk in Nederland huwelijksdwang te vervolgen als het huwelijk in het buitenland is gesloten en huwelijksdwang daar niet strafbaar is.

Civil Recht

Door de Wet Tegengaan huwelijksdwang is het eenvoudiger om onder dwang gesloten huwelijken nietig te verklaren en kindhuwelijken te voorkomen:

- Beide partners moeten minimaal 18 jaar te zijn om in Nederland te kunnen trouwen.
- Is een huwelijk in het buitenland gesloten tussen minderjarige partners? Dan wordt het in Nederland pas erkend als beide partners minimaal 18 jaar zijn.
- Heeft een Nederlander of een persoon die in Nederland woont in het buitenland een polygaam huwelijk gesloten, dan wordt dit huwelijk niet erkend in Nederland.
- Huwelijken tussen neef en nicht zijn in principe verboden, behalve als beide volwassen partners hier uit vrije wil toe besluiten.

Huwelijksdwang
gaat vaak samen
met algemeen
strafbare feiten

3

Rol politie en Openbaar Ministerie

De politie handhaaft de wet door op te treden tegen overtredingen en misdrijven. Het Openbaar Ministerie stelt richtlijnen op hoe de politie in concrete situaties moet handelen. Bij vermoedens van achterlating en/of huwelijksdwang gelden de instructies in de *Aanwijzing huiselijk geweld en eergerelateerd geweld*.

Aangifte

Slachtoffers en hulpverleners kunnen mondeling of schriftelijk aangifte doen van huwelijksdwang. Een aangifte is een verzoek tot vervolging van de daders. De politie is verplicht een aangifte op te nemen als het feiten betreft die onder het strafrecht vallen. Overal in Nederland kan aangifte worden gedaan.

Melding

Bij een melding informeert het slachtoffer of een hulpverlener de politie over een situatie, maar zonder verzoek tot vervolging. Meldingen zijn belangrijk voor de dossiervorming. Met een reeks van gelijksoortige incidenten of gebeurtenissen kan bijvoorbeeld dwang worden aangetoond. Dat helpt bij de bewijsvoering als later wel tot vervolging wordt besloten.

Dwang is strafbaar

Ambtshalve vervolging

Slachtoffers van geweld in afhankelijkheidsrelaties doen vaak geen aangifte uit angst dat de situatie dan verder escaleert. Of ze hopen dat het toch nog goed komt zonder tussenkomst van politie of hulpverlening. Bij ernstig strafbare feiten kan de politie besluiten ook zonder aangifte een onderzoek in te stellen en de zaak voor te leggen aan het Openbaar Ministerie. De Officier van Justitie zal op basis van de feiten en het bewijsmateriaal besluiten of er daadwerkelijk tot vervolging wordt overgegaan.

4

Een goed huwelijk (volgens de Nederlandse wet)

Een huwelijk moet aan wettelijke eisen voldoen. Bij huwelijksdwang is dat vaak niet het geval. Dat kan een reden zijn om een voorgenomen huwelijk te blokkeren (*stuiten*).

Wie gaat trouwen moet ongehuwd te zijn, in Nederland en daarbuiten.

- Beide partners moeten in volle vrijheid voor elkaar kiezen en zich bewust zijn van de rechten en plichten voortkomen uit het huwelijk.
- Wie onder curatele staat, heeft toestemming nodig voor een huwelijk: van de curator in geval van schulden en van de kantonrechter bij een lichamelijke of geestelijke beperking.
- Je mag niet trouwen met naaste familieleden: ouders, grootouders, kinderen, kleinkinderen, broers en zussen. Dit geldt ook voor adoptiekinderen.
- Als de partners neven, nichten, ooms of tantes van elkaar zijn dan mag een huwelijk alleen worden gesloten als beide partners verklaren uit vrije wil te kiezen voor het huwelijk. Hiervoor moet een beëdigde verklaring worden afgelegd bij de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Voor de wet telt alleen een wettig huwelijk

- Beide partners moeten 18 jaar zijn om te trouwen.
- Een wettig huwelijk wordt gesloten door een trouwambtenaar. Vooraf meldt het aanstaand bruidspaar hun huwelijksvoornemen bij de gemeente. Daarvoor is een aantal geldige documenten nodig zoals geboorteakten, bewijsstukken van het einde van eerdere huwelijken en namen en adressen van de getuigen.
- Het is ook mogelijk om een voornemen tot een huwelijk digitaal te melden bij de gemeente. Dit moet minstens twee weken voor het officiële huwelijk gebeuren, zodat er voldoende tijd is om de persoonsgegevens te controleren.
- In het buitenland gesloten huwelijken moeten in Nederland worden ingeschreven. Om dit huwelijk te laten erkennen moeten beide partners 18 jaar zijn.

Huwelijk blokkeren

- Bij vermoedens van een schijnhuwelijk of huwelijksdwang kan een aanstaand huwelijk worden **gestuit** (geblokkeerd) door een van de partners, een familielid, voogd of curator. Ook de Officier van Justitie kan een huwelijk in uitzonderlijke gevallen blokkeren.
- Stuiting gebeurt door een akte te tekenen bij een ambtenaar van de burgerlijke stand. Het huwelijk mag dan niet worden gesloten totdat de rechter de stuiting heeft opgeheven.
- De rechter kan op verzoek van een van de echtgenoten een recent gesloten huwelijk nietig verklaren. Bijvoorbeeld als wordt aangetoond dat het onder ernstige bedreiging is gesloten. Ook het Openbaar Ministerie kan de rechter verzoeken een huwelijk nietig te verklaren. Het nietig verklaren van een huwelijk houdt in dat het huwelijk officieel nooit is voltrokken.

5

Eerst *wettig* dan *religieus* trouwen

De trouwambtenaar van de gemeente vraagt tijdens de huwelijksplechtigheid aan het bruidspaar of de een de ander 'tot wettige echtgenoot wil nemen en getrouw alle plichten zal vervullen die door de Wet aan de huwelijkse staat zijn verbonden.' Na tweemaal een 'jawoord' is het huwelijk een feit.

Voor de Nederlandse wet telt alleen het burgerlijk huwelijk. Gelovige echtparen laten hun verbintenis vaak ook religieus bekrachtigen. In Nederland moet een echtpaar altijd eerst voor de wet trouwen. Een geestelijk bedienaar is strafbaar als hij een ritueel huwelijk sluit van twee volgens de wet ongehuwde personen. De straf is een geldboete of bij herhaling hechtenis.

Een wettig huwelijk biedt partners rechten en bescherming. Zo zijn ze verplicht voor elkaar te zorgen en bij te dragen aan de kosten van de huishouding. Beiden moeten instemmen met ingrijpende financiële beslissingen zoals een hypotheek afsluiten. Bij een echtscheiding kan aanspraak worden gemaakt op alimentatie en bij overlijden op (een deel van) de erfenis.

Huwelijkse gevangenschap

Als een echtpaar voor de Nederlandse wet gescheiden is, betekent dit niet automatisch dat het paar ook religieus gescheiden is. Sommige mensen leven tegen hun wil in een (religieus) huwelijk. Vooral vrouwen worden hier slachtoffer van. De echtgenoot niet wil scheiden, of de regels van de religie of de sociale omgeving accepteren een scheiding niet. Of het huwelijk is in het buitenland gesloten. Hierdoor kunnen de partners te maken krijgen met een buitenlandse wet waarin staat dat de man het initiatief moet nemen om te scheiden. Wanneer het huwelijk verbroken wordt, maar de (religieuze) omgeving dit niet accepteert, kan dit risico's met zich meebrengen. Zeker bij het aangaan van een nieuwe relatie. De familie en/of (religieuze) omgeving kan dit zien als ontrouw of overspel. Dit kan leiden tot (eengerelateerd) geweld. Ook kan de scheiding in het land van herkomst niet worden geaccepteerd waardoor iemand risico kan lopen op vervolging vanwege overspel of (eengerelateerd) geweld.

Sinds 1 juli 2023 is de Wet Tegengaan Huwelijkse gevangenschap van kracht. Dit wetsvoorstel zorgt ervoor dat de rechter bij een echtscheiding een regeling kan treffen, waarmee een echtgenoot bevolen wordt mee te werken aan de ontbinding van een religieus huwelijk. Volgens deze wet kan zowel de (ex-)partner als de familie of gemeenschap worden vervolgd als er niet wordt meegewerkt aan de religieuze scheiding.

6

Signalen verplicht melden

*De meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals met het signaleren en handelen bij (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling. Het verplichte gebruik van een meldcode staat in de **Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling**.*

De meldcode geldt voor professionals die werkzaam zijn in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie. De betrokken organisaties moeten een meldcode opstellen en handelen op basis van deze meldcode. Dat geldt ook voor zelfstandigen die onder de Wet BIG vallen.

De meldcode neemt je stap voor stap mee door het proces vanaf het signaleren tot de beslissing al dan niet een officiële

melding te doen. De meldcode geldt ook bij signalen van huwelijksdwang en achterlating. In deze vaak gevoelige situaties staat het belang van de slachtoffers voorop. Dat vraagt om weloverwogen beslissingen en legt een grote verantwoordelijkheid bij professionals.

Meldcode eergerelateerd geweld

Bij huwelijksdwang en achterlating kan eergerelateerd geweld een rol spelen.

Dit is een bijzondere vorm van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Ook wanneer er geen sprake is van eengerelateerd geweld zijn de risico's voor slachtoffers hetzelfde. In alle gevallen vereist het een speciale aanpak. Openheid tegenover de cliënt en de ouders (van minderjarigen) is een basisprincipe in de hulpverlening.

Openheid bij eengerelateerd geweld kan ernstig gevaar opleveren voor de cliënt en andere betrokkenen. Daarom is een aangepaste meldcode ontwikkeld voor (vermoedens van) eengerelateerd geweld. Professionals vinden hierin achtergrondinformatie en handreikingen die helpen bij het signaleren, bespreekbaar maken, inschatten van risico's én handelen. Gezien de complexiteit van eengerelateerd geweld wordt met klem geadviseerd altijd deskundig advies in te winnen. De meldcode staat op de website van het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating:

www.huwelijksdwangenachterlating.nl

Signalen bij de gemeente

Ambtenaren van de gemeente kunnen signalen zien van huwelijksdwang of achterlating. Bijvoorbeeld bij het melden van een voorgenomen huwelijk en bij wijzigingen in de Basisregistratie Personen van de gemeente.

Als iemand verhuist naar het buitenland en er blijft een gezinslid op het oude adres wonen, dan kan de verhuizing alleen persoonlijk bij de gemeente worden doorgegeven en moeten alle andere gezinsleden persoonlijk aanwezig zijn. Bij een minderjarig kind moet niet alleen het kind, maar ook de andere ouder hierbij aanwezig zijn en moet hij of zij persoonlijk toestemming geven.

Het belang van de slachtoffers staat voorop

De reden van een verhuizing speelt geen rol bij het uitschrijven. De ambtenaar zal daar dan ook niet expliciet naar vragen. Toch kunnen er signalen zijn van huwelijksdwang, een schijnhuwelijk, een (toekomstige) achterlating of een kinderontvoering. Zoals in de meldcode staat moet de ambtenaar deze vermoedens melden.

7

Ouderlijk gezag en voogdij

Minderjarige kinderen mogen niet zelf beslissen waar zij wonen. De ouder(s) met ouderlijk gezag of de voogd bepalen hoe en waar het kind wordt opgevoed en verzorgt (in Nederland of in een ander land).

De Raad voor de Kinderbescherming kan een onderzoek instellen bij ernstige vermoedens dat een minderjarig kind gedwongen zal worden te trouwen of in het buitenland zal worden achtergelaten. In die situatie kan de kinderrechter met spoed een (voorlopige) ondertoezichtstelling opleggen met of zonder een machtiging uithuisplaatsing. Bij een machtiging uithuisplaatsing mag het kind Nederland niet verlaten zonder toestemming van de gezinsvoogd. Bij een ondertoezichtstelling met een aanwijzing omtrent de gewone verblijfplaats wordt ook het gezagsrecht van de ouders beperkt waardoor ouders de minderjarige niet mee mogen nemen naar het buitenland.

Bij een ondertoezichtstelling krijgt het gezin een *gezinsvoogd* toegewezen die helpt bij de opvoeding. De ouders behouden het volledige gezag. Als de rechter het gezag van de ouders beëindigt, dan krijgt het kind een *voogd* toegewezen die het gezag overneemt.

Wie heeft het gezag?

Het gezagsrecht kan erg complex zijn, zeker als een (achtergelaten) kind niet in Nederland is geboren. Dan geldt mogelijk het gezagsrecht van het land waar het kind geboren is. Wie in Nederland wordt geboren, staat automatisch onder het gezag van beide ouders, tenminste als zij getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben. Zo niet, dan heeft in beginsel de moeder het gezag.

Ongehuwde en niet-geregistreerde partners krijgen automatisch ouderlijk gezag als zij hun kind erkennen. Voor een kind dat geboren en erkend is vóór 1 januari 2023 geldt dit niet. Die ouder moet het gezag apart aanvragen, als hij/zij niet getrouwd is (geweest) met de moeder of een geregistreerd partnerschap heeft (gehad).

De ouder zonder gezag moet dan samen met de moeder een verzoek indienen bij de griffie van de rechtbank. Als de ouders het niet eens zijn kan de ouder zonder gezag dit aanvragen bij de rechter.

Het gezagsrecht kan erg complex zijn

8

Reisdocument bij uitreizen

Iedereen heeft een eigen paspoort of identiteitskaart nodig om naar het buitenland te reizen.

Kinderen tot 18 jaar vragen zelf een paspoort aan, maar hebben daarvoor wel schriftelijke toestemming nodig van beide ouders (met gezag) of de voogd. Voor het aanvragen van een identiteitskaart hebben kinderen tot 12 jaar schriftelijke toestemming nodig. De ouders gaan met het kind mee naar het gemeentehuis of vullen een formulier in waarmee ze toestemming geven.

Een van beide ouders kan toestemming weigeren, bijvoorbeeld bij angst dat de andere ouder het kind in het buitenland zal achterlaten. In dat geval kan het kind niet afreizen, tenzij de rechter vervangende toestemming heeft gegeven.

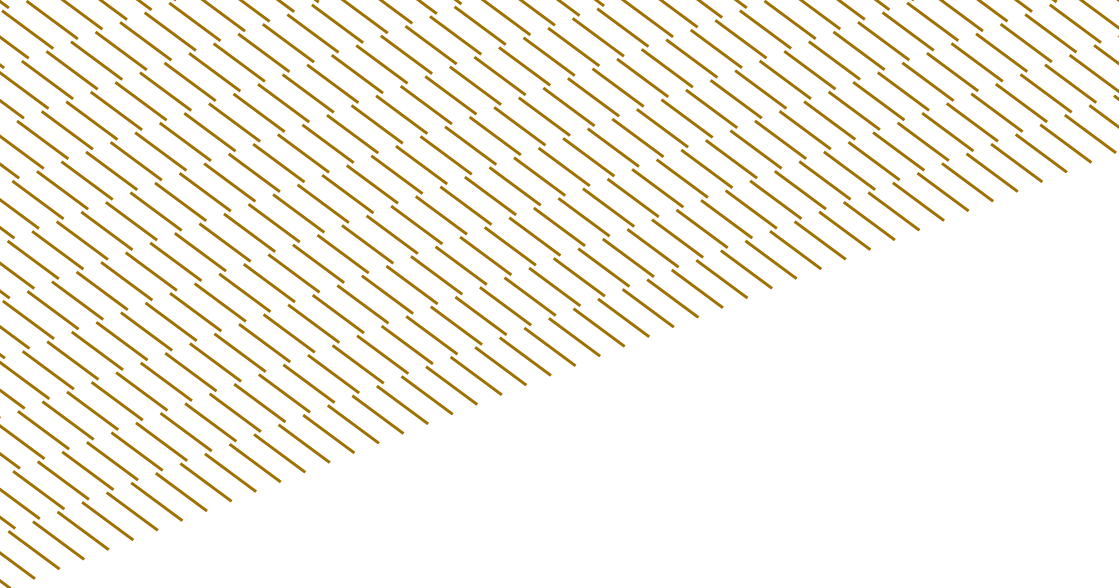

Reisdocument bij terugkeer

Met een paspoort kan iedereen terug naar Nederland. Maar wat doe je als de familie het paspoort of andere reisdocumenten heeft afgepakt? Hoe kom je dan aan een geldig reisdocument?

Wanneer je tegen je wil in het buitenland wordt vastgehouden, kan je het beste snel contact opnemen met de contactcenter van Nederland Wereldwijd of het LKHA en duidelijk maken wat er is gebeurd. Heeft iemand de Nederlandse nationaliteit, dan

is het mogelijk een Nederlands reisdocument te krijgen. Heeft iemand een andere nationaliteit, maar wel een nog geldige verblijfsvergunning, dan kan mogelijk een visum voor Nederland worden verstrekt.

Direct na aankomst in Nederland moet er een aanvraag voor een zelfstandige verblijfsvergunning ingediend worden bij het IND-loket in de regio.

Is de verblijfsvergunning niet meer geldig? Dan is er nog de mogelijkheid om een aanvraag voor een machtiging tot voorlopig verblijf (mvv) in te dienen met als verblijfsdoel 'humanitair niet tijdelijk'. Professionals die cliënten in dit soort gecompliceerde situaties bijstaan, moeten altijd juridisch advies inwinnen. Elke casus is anders.

Rechter verleent toestemming

Voor minderjarigen is het aanvragen van een nieuw reisdocument ingewikkeld, omdat beide gezaghebbende ouders toestemming moeten geven. Dat gebeurt vaak niet als ze hebben besloten een kind achter te laten. De wet biedt jongeren vanaf 12 jaar de mogelijkheid om toestemming van de ouders te vervangen door een verklaring van de Nederlandse rechter. Ze kunnen dit verzoek zelf indienen.

Een van beide ouders kan toestemming voor een paspoort weigeren

Identiteitskaart

Minderjarigen vanaf 12 jaar hebben voor de verstrekking van een identiteitskaart geen toestemming van ouders of voogd nodig. Ze kunnen hiermee zelfstandig reizen binnen de EU en een aantal andere landen waaronder Turkije. Als minderjarigen vanaf 12 jaar met de Nederlandse nationaliteit tegen hun wil in deze landen verblijven en hun paspoort is afgenomen, dan kunnen ze zelfstandig een identiteitskaart aanvragen bij de ambassade en daarmee terugreizen naar Nederland.

Als het kind jonger is dan 12 jaar en onder toezicht staat, kan de gezinsvoogd namens de jongere aan de rechter om vervangende toestemming vragen. Bij een (voorlopige) voogdij, heeft de voogd het gezag gekregen over het kind en kan voor de minderjarige een paspoort aanvragen.

Over het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating

Sinds januari 2015 is het *Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (LKHA)* actief. Het is gevestigd in Den Haag bij Veilig Thuis Haaglanden. Het LKHA helpt slachtoffers van huwelijksdwang en achterlating terug te keren naar Nederland. Professionals en hulpverleners kunnen er terecht voor informatie, advies en ondersteuning. Het LKHA deelt kennis en expertise, stimuleert samenwerking en is aanspreekpunt voor het ministerie van Buitenlandse Zaken als slachtoffers van huwelijksdwang en achterlating in het buitenland zijn.

Heb je als professional contact met slachtoffers of heb je vermoedens van (dreigende) huwelijksdwang of achterlating of is iemand al in het buitenland? Neem dan contact op met het Landelijk Knooppunt voor advies en informatie of om een melding te doen.

Het Landelijk Knooppunt is gevestigd in Den Haag bij Veilig Thuis Haaglanden.

- Westeinde 128, 2512 HE, Den Haag
- www.huwelijksdwangenachterlating.nl
- lkha@veiligthuis Haaglanden.nl
- 070 345 43 19